

بازنشستگی باید در یک فرآیند رخ بدهد نه یکباره!

یک متخصص سالمندشناسی موضوع افزایش امید زندگی و لزوم افزایش سن بازنشستگی را مورد بررسی قرار داد.

یک متخصص سالمندشناسی موضوع افزایش امید زندگی و لزوم افزایش سن بازنشستگی را مورد بررسی قرار داد. به گزارش ایسنا، روزنامه ایران نوشت: «همین چند وقت قبل بود که گزارش حاصل از ارزیابی شاخص دیده بان سالمندی توسط سازمان بازنشستگی منتشر شد. در این ارزیابی از بین ۹۷ کشور که مورد بررسی قرار گرفتند ایران رتبه ۶۴ را به خود اختصاص داد؛ به عبارتی ۶۴ کشور در جهان از ایران وضعیت بهتری دارند. از سوی دیگر در زمینه شاخص قابلیت و توانمندی سالمندان، ایران در جایگاه ۸۸ بوده و در وضعیت نامطلوبی قرار دارد. شاخص قابلیت و توانمندی سالمندان ترکیبی از اشتغال و توانمندی و میزان تحصیلات سالمندان است. بر اساس این گزارش تنها ۳۴ درصد از سالمندان در ایران شاغل هستند که پایین بودن سن اشتغال باعث ایجاد اشتغال کاذب برای سالمندان شده است.»

وحید راشدی، متخصص سالمندشناسی و عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی ایران، در گفت و گو با «ایران» بیان کرد: «وقتی از سالمند حرف می زنیم نمی توانیم فقط بر مبنای عدد و رقم حرف بزنیم. مفهومی داریم تحت عنوان سالمند سالم یا سالمند فعال. خیلی از سالمندان جدا از سن تقویمی به لحاظ زیستی و روانی در جامعه فعال هستند و خیلی از افراد هم قبل از رسیدن به سن ۶۰ سالگی توان کارکردن را ندارند و از کارافتاده می شوند. بنابراین بحث اشتغال سالمندان عددی نیست که خیلی با سن و سال افراد رابطه داشته باشد و برای بازنشستگی یک فرد باید ارزیابی عملکردی از توانمندی های او داشته باشیم تا ببینیم فرد می تواند کارش را انجام بدهد یا خیر.»

راشدی در ادامه با اشاره به بحثی که سال گذشته برای افزایش سن بازنشستگی مطرح شده بود، گفت: قبل از اینکه بودجه ۱۴۰۱ مصوب شود بحث افزایش سن بازنشستگی شروع شد که سروصدای زیادی ایجاد کرد. قرار بود دو سال سن بازنشستگی افزایش پیدا کند که موضوع مهمی بود و در حال حاضر به طور رسمی در کشور ما ۶۰ سال برای مردان و ۵۵ سال برای خانم ها سن بازنشستگی در نظر گرفته شده است، حالا تعریف بازنشستگی چیست؟ ماده دو تأمین اجتماعی می گوید بازنشستگی عبارت است از عدم اشتغال بیمه شده به سبب رسیدن به سن بازنشستگی که ۶۰ سال برای مردان و ۵۵ سال برای زنان است و این افراد بعد از بازنشستگی و عدم اشتغال باید مستمری بازنشستگی دریافت کنند. از طرف دیگر در همه جای دنیا وقتی شاخص «امید زندگی» بالا می رود قاعده اش این است که سن بازنشستگی هم افزایش پیدا کند. در حال حاضر امید زندگی در کشور ما حدود ۷۶ سال است و دو سال پایین تر از این عدد یعنی حدود ۷۴، ۷۵ سال برای مردان و دو سال بالاتر از این عدد یعنی حدود ۷۶، ۷۷ سال برای زنان سن امید زندگی است. در حالی که در گذشته اینطور نبود. ۱۱۰ سال قبل سن امید زندگی در ایران بسیار پایین بوده و در آن زمان قطعاً فرد در ۶۰ سالگی توان کارکردن را شاید نداشته اما بهبود سیستم بهداشتی و اجتماعی در طی این سال ها باعث شده مردم بیشتر زنده بمانند و قاعدتاً بیشتر کار می کنند.

او ادامه داد: فرض کنید اگر سن بازنشستگی ثابت باشد مثلاً ۶۰ سال باشد و امید زندگی ۷۰ سال باشد این یعنی وقتی فرد ۶۰ سالش تمام شد ۱۰ سال باید مستمری دریافت کند و متوسط حقوقش را بگیرد. الان امید زندگی ۷۶ سال است یعنی فرد به

جای ۱۰ سال باید ۱۶ سال مستمری دریافت کند و این عملاً فشار مضاعفی بر صندوق های بازنشستگی وارد می کند. این متخصص سالمندشناسی با بیان اینکه طی سال های آینده امید زندگی در ایران بالاتر می رود و از آن طرف نرخ سالمندی مان به ۲۰ تا ۲۵ درصد می رسد، افزود: این مسائل متأسفانه فشار سنگینی بر صندوق های بازنشستگی وارد می کند و اگر سیاستگذاری مناسبی صورت نگیرد این صندوق ها حتی ممکن است ورشکست شوند. در همه جای دنیا وقتی امید زندگی بالا می رود متوسط سن بازنشستگی هم دو تا سه سال بالاتر می رود. البته انتقادهایی هم به این طرح هست مثل اینکه تکلیف اشتغال جوان ترها و فضای رقابتی بازار کار چه می شود. بنابراین باید اول فضای بازار کار، نرخ بیکاری و وضعیت صندوق های بازنشستگی را در نظر داشته باشیم بعد می توانیم بگویم می توان سن بازنشستگی را یکی دو سال افزایش داد.

در هر کشوری شاخص های توسعه یافتگی بالا می رود سن بازنشستگی نیز افزایش می یابد
راشدی تأکید کرد: اگر نگاهی به دیگر کشورهای دنیا بیندازیم می بینیم در هر کشوری که شاخص های توسعه اجتماعی اقتصادی بالاتر است سن بازنشستگی هم بالاتر است. در ایتالیا سن بازنشستگی مردان ۶۷ سال و سن بازنشستگی زنان هم ۶۷ سال است ولی در کشوری مثل اندونزی سن بازنشستگی ۵۷ سال است، این تفاوت ناشی از توسعه یافتگی است. همان طور که گفتیم هر جا که وضعیت شاخص های توسعه اقتصادی اجتماعی بالاتر است امید زندگی هم بالاتر است و سن بازنشستگی هم افزایش پیدا می کند.

او در پاسخ به این سؤال که چرا سالمندی که بازنشسته شده دوباره وارد چرخه اشتغال شده است و آیا این با بازنشستگی زودهنگام ارتباط دارد، گفت: بحث بازنشستگی زودهنگام نیست. احتمالاً مقرری و مستمری سالمند کافی نیست که دوباره جذب بازار کار شده است. در خارج از کشور سالمند به خاطر نیاز مالی وارد بازار کار نمی شود اما از تجربه اش استفاده می کنند و دوره بازنشستگی آنها دوره بازنشستگی انعطاف پذیر است. یعنی فرد را کامل از محیط کار جدا نمی کنند. به چند دلیل یکی اینکه فرد کوه تجربه است و بیرون کردن فردی با سال ها سابقه کار باعث متضرر شدن سازمان و دولت می شود بنابراین هفته ای چند ساعت فرد را می آورند تا نیروهای جوان را آموزش بدهد و از طرف دیگر فرآیند گذار را به راحتی پشت سر بگذارد. فردی که ۳۰ سال مدام هر روز در محل کارش حاضر می شده باید آرام آرام او را از محیط کار جدا کرد و این به نفع خود سالمندان هم

هست و به انتقال دانش و تجربه برای اشتغال جوانان و به تأمین سلامت روانی سالمند هم کمک می کند تا کم کم از محیط کارش جدا شود.

بازنشستگی باید در یک فرایند رخ بدهد نه یکباره

این متخصص سالمندشناسی در ادامه درخصوص وضعیت اشتغال سالمندان در کشورهای دیگر گفت: در خارج از کشور برنامه های بازنشستگی داریم همانطور که در دوران کاری برای فرد شرح وظایف تعریف شده است در دوران بازنشستگی هم برای فرد برنامه دارند. انتظار کار یدی از این سالمندان نداریم، در خیلی از کشورهای دنیا هم این افراد کار یدی انجام نمی دهند اما به عنوان مشاور و آموزش دهنده در رده های بالای سازمانی فعالیت می کنند. چرا باید فردی با سال ها سابقه را رها کنیم؟ او دقیقاً در اوج پختگی و بلوغ است با بازنشستگی یکباره حس کنار گذاشته شدن از جامعه به فرد دست می دهد؛ چرا که یک عمر عادت کرده خیلی منظم صبح بیدار شود و به سر کار بیاید برای خودش هویت دارد و یکدفعه می خواهیم از کار برکنارش کنیم و بگوییم بازنشسته شدی. خیلی ها از سن پایین کار را شروع کرده اند، خیلی ها هنوز توان کافی کارکردن را دارند و در این سن به نهایت بلوغ فکری، درکی و اجتماعی رسیده اند و می توانند مشاور خوبی برای سازمان باشند. در واقع وقتی این اتفاق نیفتد و افراد یکدفعه کنار گذاشته شوند دچار اضطراب و افسردگی می شوند و حس کنار گذاشته شدن به آنها دست می دهد.»